

SMS TIL FILMEN

I Kina er det nyeste eksperiment i biograferne at lade publikum skrive sms'er hen over filmen. Fænomenet kommer nok ikke til Danmark, men kan inspirere til andre tiltag.

VI TRÆKKER VEJRET ENS

I 30 år har Gitte Naur og Ole Rasmus Møller været makkerpar med deres fælles barn *En over/En under* som omdrejningspunkt. Respekt og veldefinerede roller er afgørende.

OVERBLIK OG KONKRETE TAL

En lang række medlemmer har taget imod tilbuddet om personlig rådgivning om DSF's nye pensionsordning. Hør, hvad tre af dine kollegaer fik ud af det.

#07 2014

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

**FIKTION OG VIRKELIGHED
HJERNEN KENDER IKKE FORSKEL**

**DRØMMEN OM
UDLANDET**

SEKRETARIAT FOR DANSK SKUESPILLERFORBUND OG FILMEX

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 8 gange årligt.
Oplag: 2.700 eks. - Abonnement: 425 kr. årligt

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund,
Tagensvej 85, 3. sal
2200 København N
Telefon: 33 24 22 00
Fax: 33 24 81 59
Mandag-fredag 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve og lign. sendes til:
jr@skuespillerforbundet.dk
Redaktion: Pia Møller Munksgaard (redaktør),
Katja Holm (ansvarshavende).

Annoncer sendes til: Jette Rydder
jr@skuespillerforbundet.dk.
(Debatindlæg, anmeldelser, mindeord osv. må
maks. fylde 2800 anslag inkl. mellemrum.)

Tryk: KLS Grafisk Hus.
Design: ad-man.dk.

ANNONCEPRISER OG FORMATER (b x h)

Helside annonce (170 x 270) 9.000 kr.
Bagsiden (190 x 260 + beskæring) 9.000 kr.
¾ side annonce (170 x 192) 6.500 kr.
½ side annonce (170 x 133) 5.000 kr.
½ side annonce - horisontal (170 x 60) 2.500 kr.
½ side annonce - vertikal (54 x 270) 3.500 kr.
Visitkort-annonce (83 x 58) 700 kr.
(maks. 400 anslag inkl. mellemrum)
Medlemsannoncer (83 x 58) 350 kr.
(maks. 400 anslag inkl. mellemrum)

Annoncemateriale skal afleveres i pdf-format.
Alle priser tillægges moms.

Særlige annoncønsker:
Kontakt Jette Rydder - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE

Katja Holm (formand), Nastja Arcel, Daniel
Bevensee, Kristine M. Brendstrup, Adam Brix,
Dorthe Hansen Carlsen, Julie Carlsen, Christian
Damsgaard, Frank Gundersen, Rebekka Lund,
Thomas Magnussen, Mette Marckmann, Frederik
Meldal Nørgaard, Thomas Præstegaard og Ulla
Ricklander.

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Katja Holm
Sekretariatschef: Anna-Katrine Olsen
Vicesekretariatschef: Kim Hansen
Chefjurist: Maj Hagstrøm
Juridiske konsulenter: Magnus Homann Poulsen,
Jørgen Byrdal Kloch Larsen, Lone Røjkjær
Pedersen og Berit Lassen (orlov)
Socialkonsulent: Nanna Møller
Sekretær: Hanne Arlund
Kursussekretær: Karin Iwersen
Sekretær for formand og sekretariatschef:
Tine Fangel
Regnskabsfører og Filmex: Heidi Holm Madsen
Webmaster og Filmex: Jette Rydder
Håndbog og Filmex: Kristine Staffeldt
IT- manager og Filmex: Sengül Kaya-Mortensen
Omstilling: Bente Wittenborg

541 Trykkeri 016

No. 001
KLIMA-NEUTRAL
TRYKSAG

MIX
Papir fra
ansvarlige kilder
FSC® C022933

DEADLINE TIL NÆSTE NUMMER: 17. NOVEMBER

Er der mon en **HOSPITALSKLOVN** gemt i dig?

Nu er der åbent for ansøgninger til optagelse på hospitalsklovneuddannelsen 2015-2016

Kom til informationsmøde i uge 48 - vi holder møder rundt i hele landet.

Læs meget mere på vores hjemmeside www.danskehospitalsklovne.dk

Ansøgningsfrist til uddannelsen er
d.12.december 2014 kl.12

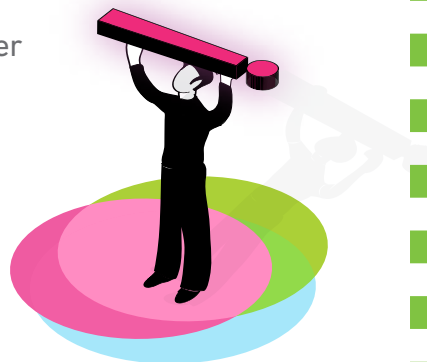

VIL DU VIDEREUDVIKLE DINE KUNSTNERISKE JOBMULIGHEDER?

- KREATIV IVÆRKSÆTTER I / 6 UGERS KURSUS - KBH
Start din egen kreative virksomhed - 10. november + 22. december
- KREATIV IVÆRKSÆTTER II (FREELANCEKUNSTNER) / 6 UGERS KURSUS - KBH
Optimér din jobmodel med kunsten i centrum - 10. november + 22. december
- RADIOFABRIKKEN / 6 UGERS KURSUS - KBH
Lær at lave radio med kunstnerisk indhold - 24. november
- KUNSTNERISK KONSULENT / 6 UGERS KURSUS - KBH
Skab koncepter og find dine kunder - 24. november

Kurserne er for erfarne, dimittender,
aktuelt ledige og selvbetalere

Tjek artlab.dk eller kontakt Grethe Søndergaard
på 70 22 15 25 / gs@dmf.dk

UDNYT MULIGHEDEN FOR ET 6 UGERS
SELVVALGT KURSUS NU!
NYE REGLER FRA 1. JANUAR 2015

#07 2014

DEN NYE BIOGRAFOPLEVELSE – MÅSKE?

Udvalgte biografer i Kina har gang i et eksperiment: Publikum kan under filmen sms'e til hinanden, og teksten optræder direkte oven på filmbillederne på biograflærredet. Er det et tosset kinesisk eksperiment, eller vil vi se lignende tiltag i Danmark? Se eksperternes mening.

DRØMMEN OM UDLANDET

En del skuespillere drømmer om at arbejde i udlandet. Nogle går efter drømmen og lykkes med det. Sceneliv har talt med Caspar Philipson, Sonja Richter og Mads Hjulmand om at arbejde i udlandet – om udfordringerne med sproget og i det hele taget at komme i betragtning til rollerne i et andet land.

ROLLERNE INVADERER HJERNEN

Det er hårdt arbejde for hjernen at holde styr på alle de roller og følelser, udøvende kunstnere skal tage på sig i løbet af arbejdslivet. Rollerne kan vække gamle følelser og minder fra det virkelige liv – og hjernen kan ifølge en forsker ikke kende forskel på fiktion og virkelighed.

VI TRÆKKER VEJRET ENS

Gitte Naur og Ole Rasmus Møller fandt for 30 år sammen om musikteatret i *En over/En under*, som her i jubilæumsåret bliver revitaliseret. De ved, hvornår hinanden er stjerner og vandbærere – og de er enige om, hvad de vil have ud af det livslange con amore-samarbejde. Læs det andet interview i Scenelivs serie om makkerskaber.

OVERBLIK OG KONKRETE TAL

En lang række af DSF's medlemmer har sagt ja til tilbuddet om rådgivning i forbindelse med forbundets nye pensionsordning, der trådte i kraft 1. september. Mød tre, der har fået rådgivning, og se, hvad de fik ud af det.

FØLSOM OG GENIAL

Frits Helmuth var en skuespiller i særklasse, særligt i slutningen af karrieren. Ny biografi slår fast, at det også i høj grad kom af en stor livssmerte.

FORSIDEFOTO: Skuespiller Sonja Richter i filmen "The Homesman". Foto: Dawn Jones/Scanbox

Foto: Torsten Jander

Illustration: Sara Houmann Mortensen

Foto: Jeppe Bjørn Vejla

DEN NYE BIOGRAFOPLEVELSE

NYE KINESISKE "BULLET SCREENS" GØR DET MULIGT FOR BIOGRAFGÆNGEREN AT LIVE-KOMMENTERE PÅ DEN FILM, SOM DE ER INDE AT SE. DE SKAL BLOT HAVE MOBILEN VED HÅNDEN OG SENDE EN SMS AFSTED. KOMMENTAREN VIL DEREFTER DUKKE OP PÅ LÆRREDET – DIREKTE HEN OVER DEN FILM, SOM VISES.

Af Ditte Nørgaard Goor, dn@skuespillerforbundet.dk

Det er nok de færreste, der synes, det er fedt, når sidemanden sidder med mobilen fremme og sms'er på livet løs, når man er i biografen. Men lige præcis det skal måske være den næste kommercielle biografdille. Lige nu tester man nemlig live-kommentering på udvalgte film i en række biografer i Kina.

Det kinesiske biograftiltag er ifølge fremtidsforsker Anne-Marie Dahl et udtryk for, at man vil overføre det sociale ved at se tv til biograflærredet.

"Derhjemme er tv'et en platform for diskussion. Enten sidder vi og diskuterer inde i stuen, eller så kommenterer vi på de sociale medier. Det kan være alt fra: 'Se den kjole hun har på, hvor kan man købe den?' til, at vi kommenterer direkte på det, der sker i udsendelsen. Vi skaber et fællesskab og en dialog ind over skærmen," fortæller Anne-Marie Dahl.

Hun mener, at det skaber en mulighed for at være individ i et fællesskab i en tid, hvor fællesskaberne har trange kår.

"De naturlige fællesskaber er forsvundet. Derfor bliver 'knage-fællesskaberne' populære. Du går ind som dig selv, men hænger frakken på et midlertidigt fællesskab, som ikke varer længere end filmens spilletid. Og så er du ude af fællesskabet igen," fortæller fremtidsforskeren.

Det er noget, der passer godt til den individualistiske

tid, vi lever i. Man møder op i biografen som individ med hver sin lille smartphone-skærm, men alligevel bliver man en del af noget større.

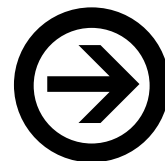
Det er også en af de følelser, som Danmarks Radio gerne vil give deres seere, når de benytter sig af second screens til deres programmer. Følelsen af at være en del af noget større. Seeren sidder ofte med en smartphone eller en tablet, når de ser tv. Og hvis man kan inddrage den anden skærm, så kan man give seeren en ekstra dimension af underholdning og information.

DET SKAL GIVE MENING

Men hvis man spørger medieforsker hos DR Rasmus Thaarup, så er det egentlig ikke noget nyt.

"Man har jo gjort det helt tilbage dengang, hvor vi sendte musikprogrammet 'Boogie'. Der kunne man sende en sms ind til programmet, hvor den derefter blev vist på skærmen. Folk er enormt sociale omkring deres tv-vaner, og sådan har det altid været. Men nu er der nogle teknologiske muligheder, som gør, at man kan snakke om det, man ser, uafhængigt af tid og sted," siger medieforsker Rasmus Thaarup.

DR har før prøvet kræfter med live-kommentering af deres programmer. For eksempel sendte de tidligere på året programmet "Mandefødsel på DR3", hvor seerne kunne kommentere, imens de så Emil Thorup og Thomas

Skov Gaardsvig simulere en fødsel live fra en fødeklinik i Gentofte. DR's erfaring er, at det er vigtigt, at man tænker over det indhold, som seeren får kastet i hovedet.

"For at det skulle fungere i en biograf, så tror jeg, at det skulle være ekstremt meningsfuld information. For eksempel hvis en instruktør sad og live-kommenterede under visningen af hans egen film. Så kunne det give mening. Men vores erfaring er, at hvis vi skal forstyrre folk, så skal vi tænke over indhold, og indholdet skal være i direkte forlængelse af det, som der vises på tv'et eller på lærredet," siger Rasmus Thaarup.

LANGT FRA KINA TIL DANMARK

I de danske biografer tester man ikke publikumsinddragelse i samme omfang som i Kina. Men inden for de sidste par år, er Nordiske Biografer begyndt at have en quiz, inden reklamerne begynder. Quizzen foregår oppe på lærredet og via en app på din smartphone. Du logger ind på app'en med dit Facebook-login, og dit profilbillede bliver vist på lærredet, inden quizzen begynder. Her vil du også have mulighed for at skrive en lille kommentar til dine modstandere for at øge kampgejsten.

Selv om bioquizzerne har fået positiv feedback, så er der ifølge Claus Christensen, chefredaktør på Filmmagasinet Ekko, lang vej til, at live-kommentering i biografen vinder indpas i Danmark. Markedet er ikke til det.

"Jeg kan komme med et entydigt svar på, om de vil blive udbredt i Danmark. Svaret er nej, det bliver det ikke. Kina er et kæmpe land, og hvis bare én procent af deres befolkning er interesseret i produktet, så har det en kommerciel værdi. Men det har det simpelthen ikke i Danmark. I Kina kan selv de mest syrede ideer få luft under vin-

gerne, fordi der er et helt andet marked," fortæller Claus Christensen. Han mener, at de kinesiske "bullet screens" undergraver ideen med at gå i biografen. For essensen af film i biografen er envejskommunikation.

"Filmkunstens kerne er, at instruktøren fører os ind i en verden og en fortælling, og biografen viser os så filmen, som instruktøren har tænkt det. Og det vil blive ødelagt, når folk i biografen blander sig. Så det er en sjov selskabsleg, men det går imod essensen af oplevelsen, for selvom filmen, vi ser, er den samme, så har jeg en personlig oplevelse, som kun jeg har, og jeg lever mig ind i filmen på min måde," siger Claus Christensen.

INSPIRATION FRA UDLANDET

Claus Christensen vil dog ikke helt udelukke, at man kan bruge de udenlandske eksperimenter. Men her snakker vi i langt højere grad om enkeltstående events eller udvalgte forestillinger.

Der er også inspiration at hente fra steder som det amerikanske biografkoncept, Alamo Drafthouse. Her er hver anden række af sæder fjernet for at gøre plads til caféborde. Der bliver serveret mad under forestillingen, og filmene får nyt liv. For eksempel spilles en stumfilm på lærredet, hvor et liveband lægger musik til filmen inde i biografensalen.

Formand for Danske Biografer Kim Pedersen mener ligesom Claus Christensen, at publikumsinddragelse i biografene er mere realistisk, hvis man snakker om enkeltstående events.

"Man kunne godt forestille sig, at noget i den form kunne fungere som event. For eksempel en sing-along version af 'Mamma Mia'. Men vi snakker om enkelte events eller kulturfilm. Det vil ikke være den almindelige måde at gå i biografen. Men man kunne godt lave enkelte forestillinger, hvor publikum kunne live-kommentere på filmen eller synge med," siger Kim Pedersen.

Indtil videre har de kinesiske reaktioner til de nye "bullet screens" været blandet, og konceptet bliver stadigvæk testet i udvalgte byer. ■

BULLET SCREENS

En form for teknologi, der gør det muligt for biografgængerne at live-kommentere på filmen. Det koster omkring 50 øre at sende en kommentar fra mobilen, imens man sidder i biografen. Samtlige sms'er ryger forbi en form for censurering for at undgå anstødeligt indhold, og efterfølgende vil kommentaren dukke op på det store lærred hen over filmen billedside. Altså ikke i en lille kommentarboks i bunden eller siden af skærmen, som vi normalt kender det fra dansk tv.

BULLET SCREENS TIL HVERDAG

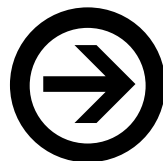
I Kina ser rigtig mange mennesker fjersyn og film på deres tablet eller smartphone. Og de ser ofte programmer via streamingtjenester, hvor det også er muligt at live-kommentere direkte hen over programmet eller filmen. Det er denne kinesiske tendens, som man nu forsøger at overføre til biograferne i Kina.

Caspar Phillipson sammen med
Sophie Bould i "The Secret Garden".
Foto: Richard Campbell

DRØMMEN OM UDLANDET

EN DEL SKUESPILLERE DRØMMER OM AT ARBEJDE I UDLANDET – NOGLE GÅR
EFTER DRØMMEN OG LYKKES MED DET. SCENELIV HAR TALT MED TRE, DER
HAR ARBEJDET KORTERE ELLER LÆNGERE TID I HENHOLDSVIS ENGLAND,
USA OG TYSKLAND, OM TUREN UD – OM UDFORDRINGERNE OG UDBYTTET.

LONDON TUR-RETUR... OG RETUR

CASPAR PHILLIPSONS FAR ER FRA ENGLAND, SÅ HAN HAR ALTID HAFT ET GODT ØJE TIL ENGELSK TEATER. MEN DET KRÆVEDE VEDHOLDENHED OG IKKE MINDST HELD AT FÅ CHANCEN I VERDENS MEKKA FOR TEATERMUSICALS. ISÆR NÅR MAN OGSÅ GERNE VIL HAVE ET FAMILIELIV HERHJEMME.

Af Jacob Wendt Jensen

■ Efter endt uddannelse på teaterskolen i Aarhus i 1995, slog Caspar Phillipson sig ned i byen og på teatret i yderligere seks år, hvorefter han sammen med resten af sin familie tog til København. Derfor var han en smule tilbageholdende med at satse på at komme til at spille teater i London, fordi det er sin sag at rykke en familie op ved rode.

"Bare det at flytte til København var voldsomt nok. Men det havde hele tiden været min drøm at komme til at spille teater i England. I en periode da det passede med min kones arbejde, og børnene var blevet større, spurgte jeg dirigenten David Firman, om ikke han havde nogle kontakter i London," fortæller Caspar Phillipson om sine første skridt.

Og Firman mailerede venligt til en casting-agent hos det største selskab i London af sin art – med Phillipson sat ind som "cc".

HELD I UHELD

Eventyret begyndte med, at Caspar i 2010 tog sin kone med over på en teatertur i London, hvor de mødte casting-agenten.

"Han var ikke interesseret i at høre de indspilninger jeg havde med. Den måde, han anbefalede mig at tackle det på, var at jeg opholdt mig i byen – og vi blev enige om tre uger til at begynde med. Jeg arbejdede jo herhjemme og skulle have mit familieliv til at køre, så det blev fra mandag til torsdag i et lejet værelse hos nogle af min fars bekendte. I den første uge brændte casting-agenten mig af tre gange, fordi han havde så travlt. Jeg sendte også selv nogle ting til BBC, men uden agent kommer du ikke igennem til casting directors, så jeg blev mere og mere fortvivlet. Den første uge mødte jeg overhovedet ikke castingfyren," fortæller Phillipson.

Han var derfor ikke i særligt godt humør, da han mandag morgen i den følgende uge tog afsted til London.

"Nu havde casting-agenten omsider tid til at mødes på en kaffebar i Soho, men til gengæld var der slet ingen casting i udsigt i den uge. Han opfordrede mig nærmest til at droppe den tredje uge og i stedet satse på nogle workshops, der er en slags meget usikre prøveforløb på forestillinger, der kun måske bliver til noget. Jeg var ved at blive desperat og foreslog, at jeg selv hyrede en pianist, så han i det mindste kunne høre mig synge. Det havde han ikke videre lyst til. Men jo, der var så lige denne ene casting på noget der hed "Secret Garden", sagde han. Og der sprang jeg nærmest op af stolen, for det var den musik, jeg lige netop havde med i tasken!"

STOD MED GRILLHANDSKER PÅ

Casting-agenten blev noget overrasket, og via hans chef fik Caspar Phillipson en casting næste dag. Phillipson kendte

musikken rigtigt godt, fordi han havde sunget den med en sanglærer i New York nogle år tidligere.

"Siden har jeg hørt, at den slags ellers aldrig sker. Jeg fik en audition, og kom videre til anden runde, og derefter blev jeg tilbudt hovedrollen i 'Secret Garden'. Det hele skete i løbet af tre dage. Da de ringede med svaret, stod jeg hjemme i min have i Danmark med grillhandsker på, og først der forstod jeg, at vi rent faktisk kun skulle øve i London – men skulle spille fem uger i Edinburgh på Edinburgh Festival Theatre og derefter syv uger i Toronto i Canada. Da jeg havde lagt røret på, knækkede jeg helt sammen på græsplænen. Da min kone kom hjem fra en løbetur, hørte hun historien, og hun var heldigvis med på idéen med det samme. Så jeg havde familien med i både Edinburgh og Toronto," siger Caspar Phillipson.

Han spillede "Secret Garden" i Canada i marts 2011, og siden flyttede hele familien til England i et helt år, uden at det dog gav lignende roller.

Da Caspar Phillipson flyttede hjem igen, fik han en central rolle i Tori Amos' musical "The Light Princess" på National Theatre i London, hvor han også var understudy for den mandlige hovedrolle.

TINGENE FALDT PÅ PLADS

I dag har Phillipson en agent i London og håber på mere, men han vil ikke flytte permanent. Kun hvis der melder sig meget spændende roller derovre.

"En af mine drømme er at komme til at spille en fantastisk rolle på National Theatre eller i West End. Men omvendt så skal jeg i efteråret og til vinter spille Hamlet i Republiques engelske udgave. Alt i alt er jeg glad for, at jeg nu har to baner at spille på som skuespiller. Det kan være svært at balancere mellem Danmark og England, fordi planlægningshorisonten herhjemme er meget længere, og jeg gerne vil holde døren åben for tilbud fra England. Det er en dyr investering, men jeg har været nødt til at gøre det for ikke at blive en sur 60-årig," siger han, og fortsætter:

"Efter året i London, hvor jeg ikke fik roller, var jeg godt nok meget ked af det. Herhjemme siger vi jo, at man altid skal forfølge drømmen. Men hvad hvis man gør det, og det ikke lykkes? Måske er det bedre at bevare den mere uuhåndgribelige drøm? Omvendt vil jeg sige, at en del brikker er faldet på plads inden i mig, efter jeg har spillet i England. Satsningen har givet mig en ro og en fred og taget toppen af en tendens til at være alt for ambitiøs."

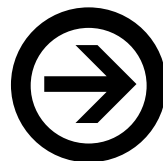

Caspar Phillipson.
Foto: Claire Grogan

Sonja Richter i filmen "The Homesman",
der får premiere i Danmark til december.
Filmen er instrueret af Tommy Lee Jones.
Foto: Dawn Jones/Scanbox

DET AMERIKANSKE EVENTYR

HELT UDEN AGENT FIK SONJA RICHTER EN STOR BIROLLE I TOMMY LEE JONES' AMERIKANSKE WESTERNFILM "THE HOMESMAN", DER HAVDE VERDENSPREMIERE PÅ ÅRETS FILMFESTIVAL I CANNES. VI KAN SE DEN I DANMARK TIL DECEMBER. RICHTER FIK DOG SVED PÅ PANDEN, DA INDSPILNINGERNE AF FILMEN PLUDSELIGT BLEV RYKKET FREM, OG HENDES ARBEJDSVISUM VAR FORSINKET.

Af Jacob Wendt Jensen

■ Vi kender Sonja Richter fra en lang række danske teaterforestillinger og film gennem de seneste 15 år, og nu også snart også som cowgirl i den amerikanske film "The Homesman". Hun har en meget fin og følsom birolle hos instruktøren Tommy Lee Jones, dog uden at have mange replikker.

Men Sonja Richter er med i hele filmen, fordi hun spiller en sindssyg skandinavisk kvinde, der transporteres tværs over prærien i Guds eget land. I tæt sammenspil med Miranda Otto og Grace Gummer. Dobbelt Oscar-belønnede Hilary Swank spiller filmens hovedrolle sammen med Tommy Lee Jones.

LIGE VED AT GLIPPE

Filmplanerne var dog lige ved at glippe på grund af et forsinket arbejdsvisum.

"Ansøgningen til det amerikanske skuespillerforbund, var gået igennem, men den var længe undervejs. Pludselig skulle mine scener med de to andre kvindelige skuespillere, der er med i mine scener, af planlægningsmæssige årsager laves som det allerførste i filmen. Men på det tidspunkt ventede jeg stadig på at få mit arbejdsvisum. Omsider kom visummet, men jeg nåede flere gange at blive nervøs for, at rollen skulle gå til en anden i sidste ende. Ingen i USA tør nemlig arbejde med en skuespiller uden visum. Hvis det bliver opdaget, kan fagforeningen nemlig stoppe filmen, og skuespilleren kan måske aldrig få lov til at tage til USA igen."

"Jeg levede med pakket kuffert i en uge, og hver dag tjekkede jeg, om papirerne var kommet – og producenterne i USA sad på spring til at booke min billet. I det øjeblik mit visum landede, stod der bogstaveligt talt en taxa og ventede foran min lejlighed," fortæller Sonja Richter, der i dag kan grine af episoden, der viser, at praktikken skal være i orden, hvis man vil til udlandet og lave film.

HJÆLP FRA ARCEL OG LINDHARDT

Sonja Richter har arbejdet meget i Sverige og Norge gennem de seneste syv-otte år, og endnu før den tid havde hun en dansk agent. Men det fungerede ikke, så hun forlod agenten i 2011. Efter oplevelsen på "The Homesman" har hun dog fået sig en amerikansk agent.

Paradoksalt nok kom der altså først amerikansk skub i tingene, da hun havde droppet sin danske agent. Det skete på den måde, at produceren på Tommy Lee Jones' "The Homesman" spurgte den danske instruktør Nikolaj Arcel til råds, om hvilke skandinaviske skuespillere, han kunne bruge.

På det tidspunkt skrev Nikolaj Arcel på nogle manuskripter i Hollywood, og de to havde mødt hinanden til et af de mange forarrangementer til Oscar-showet i 2013. Han gav både David Dencik og Sonja Richters navne videre, og de kom begge med i den endelige film.

"Thure Lindhardt hjalp mig med at filme en audition på Betty Nansens Teatret i Danmark, hvor vi spillede 'Blik-trommen'. Han er god til det der med at lave et 'self-tape', som man kalder det i branchen. Vi sendte det så afsted til Tommy Lee Jones, og så blev jeg godkendt ud fra det. De havde også på forhånd set mange af de filmklip, der ligger på min hjemmeside," siger Sonja Richter.

GORILLAER MED SØLVRYG

Sonja Richter mødte først Tommy Lee Jones på selve optagelserne i New Mexico, hvor hun skulle være i tre måneder.

"Han mindede mig om Jørgen Reenberg, som jeg har spillet meget sammen med på teatret. I Me Lunds biografi om Reenberg kaldes han et sted for en 'silverback gorilla', og det blev Tommy Lee Jones også kaldt. De har begge en stor ærefrygt omkring sig, og de har et ry for at være eksplosive. Det er de dog i virkeligheden ikke ret ofte, men de har så meget rutine, at de ikke finder sig i så meget pis. Og det kan jeg egentligt godt lide. De er også samtidig begge to for vilde og for mærkelige. Og så har det selvfølgelig også været let for mig at arbejde med Tommy, fordi han kunne lide det, jeg lavede. Sådan er det nok ikke med alle, og min mening havde måske været en anden, hvis han ikke kunne lide mit arbejde," siger Sonja Richter.

Richter har ikke boet i Hollywood for at vise flaget ligesom flere andre. Men nu vil hun på baggrund af "The Homesman" begynde at arbejde mere seriøst med en agent derovre.

"På ingen måde vil jeg forklejne, hvad man kan lave som skuespiller i Danmark. Men specielt inden for film, er der jo begrænsninger i det antal og de genrer der laves, så i den retning kunne det være rart at få endnu flere muligheder i udlandet," siger hun.

Sonja Richter. Foto: Ditte Capion

"BRAD PITT" I TYSKLAND

MADS HJULMAND ER ET KENDT ANSIGT PÅ GADER OG STRÆDER I HAMBORG, FORDI HAN HAR VÆRET MED I FIRE SÆSONER AF KRIMINALSERIEN "GROSSTADTREVIEW". DER ER MANGE MULIGHEDER FOR DANSKE SKUESPILLERE I DET STORE NABOLAND TYSKLAND, MEN DET KRÆVER BLANDT MEGET ANDET, AT MAN MESTRER SPROGET.

Af Jacob Wendt Jensen

■ Allerede mod slutningen af uddannelsen på Statens Teaterskole i København fik Mads Hjulmand en mail i indbakken om en casting på tysk. Det tilbud var han ikke helt fremmed overfor, fordi han altid havde været god til

tysk i skolen, og han havde også været på teaterskole i Wien i nogle måneder under sin uddannelse.

"Jeg var på hold med Jakob Oftebro og Pilou Asbæk, og ingen af os vidste præcis, hvad vi skulle lave efter uddannelsen, hvor vi i øvrigt i afgangsforestillingen var henvist til at fungere som lejlighedsvis "comic relief". På det tidspunkt kom der en mail fra en tysk caster, som jeg nok under normale omstændigheder ville slette, fordi den var gået i mit spamfilter. Men jeg tjekkede den lige for en sikkerheds skyld og kom til casting på den tyske tv-film 'Ein Mann, ein Fjord!,' fortæller Mads Hjulmand.

Mads Hjulmand. Foto: Anitta Behrendt

Han fik en birolle som dameglad nordmand ved siden af den kendte tyske komiker Hape Kerkeling.

PENDLER FREM OG TILBAGE

Ved premieren på "Ein Mann, ein Fjord!" fik en tysk agent øje på mulighederne i Mads Hjulmand, og det førte lidt senere til et tilbud om at være med i den tyske tv-serie "Grosstadtrevier". En populær krimiserie med en god portion lune, som omkring fire mio. tyskere ser med på hver uge. Den har kørt siden 1986.

"Det er sådan en tv-serie, der vises i de tidlige aften-timer, som alle i familien kan se. Den er hyggelig og bred, og gennem årene har tv-seerne lært personerne at kende, som var de medlemmer af familien. Som en sjælden luksus i branchen blev jeg bedt om at komme til en casting på settet til tv-serien, hvor jeg kunne spille sammen med de andre faste skuespillere," siger Mads Hjulmand.

Seriens hovedrolle har gennem tiden været den gamle Hamborg-skuespiller Jan Fedder, der med årene har trukket sig en smule, fordi han har været syg, så der er god plads til nye hovedroller på politistationen i Hamborg. En af dem er spillet af Mads Hjulmand. Historierne kan tage sit udgangspunkt i alt fra fusk med momsregnskaber til større

kriminalsager men altid med vægten på den menneskelige fortælling frem for de kriminelle handlinger.

"Serien ses naturligvis rigtigt meget i Hamborg og omegn men også i Berlin og Bayern, fordi man der synes, at nordtyskerne er søde og lune. Hver sæson består af 16 afsnit, der varer 45 minutter, og optagelserne til en sæson strækker sig over 160 dage, hvor jeg typisk er med i mellem 60 og 70 dage. Jeg bor stadig på Vesterbro i København, men pendler i løbet af det halve år, vi indspiller meget frem og tilbage mellem Danmark og Tyskland. Jeg har også med tiden fået bygget en god portion frihed ind i min kontrakt, så der er tid til at arbejde på andre projekter," siger den danske skuespiller.

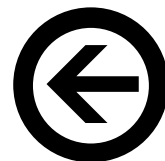
GIGANTISK TRÆNINGSBANE

Tv-serien i Tyskland er en fantastisk legeplads for Hjulmand, der dog gerne fremover vil arbejde mere herhjemme. Han har fået tilbudt en femte sæson på "Grosstadtrevier", men er betænkelig ved det.

"Misforstå mig ikke. Jeg er sindssygt glad for den tyske tv-serie og de andre ting, jeg har lavet i Tyskland. Den erfaring kan ingen tage fra mig, og jeg har lært rigtig meget. Og jeg har kunnet gøre det uden frygt for at lave fejl. Man har endda kaldt mig 'den skandinaviske Brad Pitt', hvilket jeg selv har grinet en del af. Mit tyske sprog er blevet raffineret til et plan, hvor jeg kan spille uden dansk dialekt. Lønnen i Tyskland er bedre end herhjemme, og jeg har fået lov til at udvikle min karakter i serien. Men selv om mange kolleger ville give deres højre arm for det her, så er der også en risiko for at gro fast, og jeg har brug for at videreudvikle mig," forklarer Mads Hjulmand, og fortsætter:

"Jeg har jo aldrig haft det som erklæret mål at blive 'stor i Tyskland', hvis man kan sige det på den måde. Af og til kan jeg godt føle, at jeg er havnet i en situation, der ligner mine kvindelige kollegers, når de vælger at få børn. Instruktører, teaterchefer og castere noterer sig, at vedkommende er gravid og ude af spillet i en periode, men der kan gå flere år, før de finder ud af, at skuespilleren faktisk er gået i gang igen. Man risikerer at blive glemt. Og jeg kan mærke, at jeg skal kæmpe for at gøre opmærksom på, at jeg stadig bor herhjemme og er interesseret i at arbejde her," siger Mads Hjulmand.

Han nævner som eksempel, at han var med i castingforløb til både "Forbrydelsen", "Arvingerne" og "1864", men han fik ikke nogen rolle i sidste ende. Til gengæld blev han ansat til at eftersynkronisere de tjekkiske soldater, så man kan forstå deres tysk. Han er også med i en kommende tysk film med titlen "City 44", hvor han spiller tysk nazist. ■

Mads Hjulmand i serien
"Grosstadtrevier".
Foto: Torsten Jander

TRE GODE RÅD – FRA DE TRE

- Lær sproget. En mindre dialekt er i orden men en tyk accent duer ikke.
- Få lavet en showreel. Har du ikke spillet på fremmedsproget før, så lav en præsentationsbid på det sprog, du sigter efter.
- Find dig en god agent i det pågældende land.

DSF FORMIDLER KONTAKT

Skal du til udlandet og arbejde, og er du i tvivl om løn- og arbejdsvilkår, kan du ringe til Dansk Skuespillerforbund. Vi kan bl.a. sætte dig i forbindelse med vores søsterorganisationer, der kender forholdene i det pågældende land, og som i de fleste tilfælde vil kunne hjælpe dig.

SÅDAN INVADERER ROLLERNE DIN HJERNE

HJERNEN ER PÅ HÅRDT ARBEJDE MED AT HOLDE STYR PÅ ROLLER OG FØLELSER, NÅR EN UDVØVENDE SCENEKUNSTNER ARBEJDER. NOGLE HAR BRUG FOR EN "DEBRIEFING", NÅR DE OPLEVER, AT EN ROLLE VÆKKER FØLELSER OG MINDER FRA DET VIRKELIGE LIV.

Af Marie Bille Illustration Sara Houmann Mortensen

En god forestilling eller en film påvirker sit publikum med de følelser, der udspiller sig på scenen eller lærredet. Men hvad med de skuespillere, dansere og sangere, der medvirker? Tager man som kunstner mere med sig ud fra scenen, end man egentlig er klar over?

"Ja, det sker," mener psykodramaterapeut og tidligere skuespiller Ruddy Nyegaard.

Han møder kunstnere, som oplever, at rollerne somme tide påvirker dem ud over det sædvanlige. Nogle af dem kommer til ham og får en "debriefing" i den vinrøde sofa i hans klinik, der ligger på Frederiksberg. Her taler de med Ruddy Nyegaard om, hvorfor netop den rolle har påvirket dem.

"Jeg spørger til, hvad der har påvirket dem, og hvad det minder dem om fra det virkelige liv. Så finder vi nogle veje ind til, hvad det egentlig handler om, hvorfor det kommer, og hvad vi skal med det," siger han.

Arbejdet med en rolle og karakterens sindstilstande, handlinger og motiver kan vække minder, oplevelser og følelser til live, som man ikke har været i kontakt med længe. Det er en helt ny viden, som man kan bruge.

"Det er jo en gave at sige: 'Det, jeg kom til at tænke på ved at spille den her rolle, bragte mig tilbage til nogle episoder i min tilværelse, som jeg ikke har tænkt på før. Hvad handler det om?' For du har jo de episoder gemt væk inde i dig, og du kan blive ved med at tænke på det."

Ruddy Nyegaard kalder det et "overraskelsesrum", for ofte handler følelserne om noget helt andet, end det kunstneren umiddelbart kan se.

"Det behøver ikke været et stort problem. Men få det rensat ud og bliv klogere. Vikl dig ud af det gamle, så du kan vikle dig ind i noget nyt," siger han.

HJERNEN KENDER IKKE FORSKEL

Hvad der egentlig sker i hjernen, når man opbygger en karakter og lever sig ind i en rolle, kan videnskaben ikke give et klart svar på. Der er ikke lavet egentlige forsøg, som kan besvare spørgsmålet. Det fortæller hjerneforsker Mikkel Wallentin, som til dagligt arbejder med hjerneforsøg og undersøger, hvordan hjernen bearbejder sprog og musik.

Vi ved derfor ikke præcist, hvordan kunstneren kan kende forskel på "sig selv" og en rolle, de spiller. Men

forskning i, hvordan hukommelsen fungerer, tyder på, at det vi opfatter som "os selv" er en konstruktion af lagrede sanseindtryk, oplevelser og minder, som vi bearbejder igen og igen. Hver gang vi genkalder os minderne, bliver de påvirkede af den situation, vi er i, og de vil derfor forandre sig i vores hukommelse.

Når hjernen laver en kobling mellem et minde fra det virkelige liv og en bestemt rolle, så kan det være svært at slippe af med den igen, forklarer Mikkel Wallentin.

"Hver gang man er i rollen eller i en bestemt scene, så vil hjernen automatisk genkalde sig scenen fra ens virkelige liv. På den måde vil der komme koblinger. Det vil være godt, fordi de giver rollen dybde, men det kan have personlige omkostninger for kunstneren, fordi man bliver invaderet af rollen," siger han.

At rollerne også kan påvirke uden for scenen er ikke så underligt. For der er formentlig ingen klare grænser i hjernen mellem vores egen karakter og så en karakter, vi opfinder.

"Man vil skulle gøre sig umage for at holde tingene adskilt. Især hvis man vælger de skuespiltekniske metoder, der vægter indlevelse og det at gøre spillet så ægte som muligt, vil det have en afsmittende effekt også på ens virkelige person. Fordi man forsøger at udviske den grænse, der er mellem personen og rollen," siger han.

FANTASIMINDER ELLER VIRKELIGHED

Kunstneren bruger sig selv og sine egne erfaringer til at bygge karakteren op, og samtidig opfinder hun måske i fantasien de oplevelser, som kan forsvare karakterens handlinger og følelser.

"Man kan jo opfinde minder, som man bruger til at bygge karakteren op omkring. De minder vil også blive lagret i ens hukommelse. Grundlæggende er der ikke nogen forskel

mellem de minder, man opfinder og lagrer og så de minder, som bygger på virkelige hændelser fra ens eget liv. Det ved man fra masser af studier," siger Mikkel Wallentin.

En stor del af de minder, vi har, er faktisk forkerte. Fordi vores minder hele tiden bliver bearbejdet, når vi genkalder os dem i forskellige situationer og under forskellige omstændigheder. Når man bruger erfaringer fra sit eget liv til at opbygge en karakter, vil det derfor påvirke ens egen person efterfølgende.

"I yderste konsekvens kan man komme til at tilskrive sine egne minder til rollen, fordi man har genkaldt sig minderne, mens man var i rollen. Pludselig kan man ikke objektivt afgøre, hvem der egentlig havde de minder. Selvfølgelig ved man godt, at rollen egentlig ikke havde et liv, før man selv gik ind i det – men det kan være svært," siger han.

"Der er ingen objektiv adskillelse af det virkelige og fantasien."

Også de følelser, der udfolder sig på scenen, smitter uundgåeligt af på de medvirkende. Det er derfor heller ikke underligt, at der findes eksempler på iscenesat kærlighed, der udvikler sig til en ægte forelskelse. For når man spiller store følelser, så reagerer hjernen og kroppen umiddelbart, lynhurtigt og helt automatisk. Forsøg tyder på, at man kan fremprovokere følelser og sindstilstande bare ved at imitere dem.

"Forskning viser, at alene det at sætte en blyant i munden, så den tvinger ansigtsmuskulaturen til at tage et smilende udtryk, forbedrer ens humør efterfølgende," siger Mikkel Wallentin.

LUK DØREN TIL ROLLEN

Det er grunden til, at de spillede følelser også vil smitte af på kunstnerens egen sindstilstand. Og den respons, man får fra de andre spillere på scenen og fra publikum, forstærker effekten.

Derudover betyder publikums tilstedeværelse, at kunstnerens såkaldte arousalniveau er ekstra højt. Niveauet af adrenalin og kortisol i kroppen stiger, når man står på scenen foran publikum, og det gør én ekstra modtagelig over for sanseindtryk, og man oplever større udsving i humøret. Det høje arousalniveau betyder også, at oplevelser på scenen har større tendens til lagre sig i hukommelsen.

Ideelt set skal den professionelle kunstner lægge rollen og karakteren fra sig, når tæppet går ned og forestillingen er slut. Det kan nogle gøre hver gang. Men ikke alle. Det kan dog læres, mener psykodramaterapeut Ruddy Nyegaard.

"Jeg har altid forestillet mig en dør. Når jeg går ind ad den, så spiller jeg den karakter. Når jeg er færdig, så er det tak for i aften, så går jeg ud af døren igen, tager mit tøj på og går hjem. Det, mener jeg, vil være det rigtige at gøre," siger Ruddy Nyegaard.

KEND DIN AMYGDALA

For en udøvende scenekunstner kan det være gavnligt at kende til hjernens alarmklokke "amygdala". Det er en struktur i hjernen, som er afgørende for vores velbefindende og vores evne til at præstere. Amygdala har form som to mandler og er aktiv, når vi skal præstere, når vi modtager ris og ros, og når vi bliver bange for at miste status.

Amygdala scanner hele tiden vores omgivelser og de stimuli, vi modtager, for potentielle gevinster og trusler. Alle vores følelsesmæssige oplevelser bliver gemt, og hvis en ny situation bare minder om noget, der engang har gjort dig ked af det, bange eller vred, så reagerer amygdala straks og sætter en alarmklokke i hjernen i gang.

Hvis amygdala opfatter en situation som en potentiel gevinst, er alt godt, og vi performer lidt bedre end normalt. Men tolker amygdala situationen som en trussel, så begynder det at gå galt.

Når amygdala er i alarmberedskab, sætter den midlertidigt centrale funktioner i den tænkende hjerne ud af kraft. Så kan vi ikke udfolde vores kreativitet og løse problemerne lige så godt som ellers.

Når du modtager ordrer, negativ feedback på en præstation eller gode råd, som er uønskede, vækkes amygdala, og din hjerne vil begynde at lede efter gode grunde til ikke at adlyde, men i stedet gå sine egne veje.

Hvis du føler, din status er truet, så kommer amygdala på arbejde og begynder at sende elektriske impulser af sted i hjernen, der kaprer din krops funktioner. En smart overlevelsesmekanisme, som dog kan drille os i hverdagen.

En måde at "sweettalke" amygdala på er at værne om sin egen og hinandens oplevede status gennem skulderklap og ros før ris. Så oplever hjernen arbejdet som en gevinst snarere end en trussel, og det giver de bedste betingelser for bruge kreativiteten.

Kilder:

Kommunikér effektivt – tal til amygdala, Videnskab.dk
Amygdalafælden, Magasinet Arbejdsmiljø

Hvis man har svært ved at ryste karakteren og de følelser, man har gennemlevet på scenen, af sig, så slider det. Derfor gælder det om at finde en måde at blive sig selv igen.

"En skuespiller kan godt gå ud fra scenen og sige 'pyh, det var tungt'. Men så gå i bad – væk med det. Altså, giv det lov til at være tungt, mærk det, men husk at skylle det af dig," siger Ruddy Nyegaard.

Hjerneforsker Mikkel Wallentin har ikke nogen gylden opskrift, og det vil være forskelligt fra person til person. "Der er nok ikke andet at gøre end at føle lidt mindre. Det vil være den professionelle, men også lidt kedelige attitude. Ligesom afkoble sig selv og ikke overgive sig til følelserne," siger Mikkel Wallentin.

REALITETSSANSEN I HJERNEN

Videnskaben har ikke har fundet den endnu, men Mikkel Wallentin tror på, at der et sted i hjernen findes en realitets-sans, som hjælper os med at kende forskel på virkelighed og fantasi.

"Der er ingen tvivl om, tænker jeg, at vi må have nogle strukturer i vores hjerne, der skelner mellem, hvad der er sandt, og hvad der er falskt. Vi kan, i modsætning til andre dyr, lade som om og forestille os ting, der ikke er virkelige," siger han.

Det må også være årsagen til, at vi som mennesker overhovedet har lyst til at udsætte os selv for teater og film, også selvom de handler om frygt, død og lidelse, mener han.

"Den kildrende fornemmelse af at opleve ting, som om de var virkelige, og så bagefter at kunne berolige sig selv og sige, at det jo bare er en film. Formodentlig er det noget af det, vi bruger vores frontallapper til. At holde styr på, hvad vi forestiller os, og hvad som findes i virkeligheden." Spørgsmålet er, hvor meget man som udøvende kunstner kan og skal arbejde imod de indre påvirkninger, der opstår af arbejdet på scenen.

"Selvfølgelig har det omkostninger. Spørgsmålet er, om man tager noget af kunsten ved at tage nogle af omkostningerne væk. Om der ikke også er noget smukt ved, at man som kunstner giver sig helt hen til rollen? Det spørgsmål vil jeg lade det være op til andre at tage stilling til," siger Mikkel Wallentin. ■

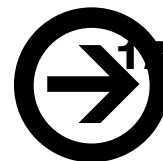

VI TRÆKKER VEJRET ENS

ET "MILLION DOLLAR QUESTION" OG TO KARRIEREBRUD BANEDE VEJEN FOR GITTE NAUR OG OLE RASMUS MØLLERS SAMARBEJDE OM INTIME TEATERKONCERTER. 30 ÅR SENERE OPTRÆDER DE STADIG SAMMEN. FOR DERES VIDT FORSKELLIGE PERSONLIGHEDER MØDES I MUSIKKEN.

Af Danni Travn Foto: Jeppe Bjørn Vejle

■ "Vi er stadig spritnyforelskede," konstaterer Ole Rasmus Møller og krammer Gitte Naur, som sidder ved hans side.

De to sangere kan i år fejre 30 års jubilæum for deres samarbejde som eneste gennemgående medlemmer af den lille teaterkoncerttrup *En over/En under*. Men det hele begyndte faktisk med et opbrud.

I sine tidlige 20'ere var Gitte Naur fast inventar på den gryende poprockscene. Hun var medlem af *News* og *Tøsedrengene* og med i rockmusikalen *"Frit fald"* på *Bellevue Teatret*, som havde musik af Stig Kreutzfeldt og Kasper Winding. Hun stoppede dog op og stillede sig selv spørgsmålet: Hvad skal jeg på en scene?

"Jeg spurgte, om det handlede om andet end at få opmærksomhed. Og fordi jeg ikke kunne svare, besluttede jeg, at jeg ville holde op og forlade hele lortet," fastslår Gitte Naur.

Ole Rasmus Møller var på sin side i færd med at forlade de revyer, han havde spillet med i.

"Jeg begyndte at tænke: Hvorfor synes folk, det er sjovt, når jeg nu ikke selv synes det? Så undersøgte jeg, hvad kabaret var, men dengang lavede man meget Brecht og den slags, og det kunne jeg heller ikke kunne se mig lave. I stedet talte jeg med en restauratør i Silkeborg om at lave nogle moderne kabaretter, som skulle henvende sig til vores egen generation," fortæller han.

For at føre planerne ud i livet måtte han samle et hold omkring sig. Og han blev tippet om Gitte Naur, som han stadig kunne opleve på *Bellevue Teatret*. Han skaffede sig en billet og så stykket, uvidende om at Naur egentlig ville væk fra sangen, og ringede til hende.

"Så mødtes vi. Og så grinede vi," siger Ole Rasmus Møller, og Gitte Naur dykker længere ned i den fælles forståelse, der straks opstod:

"Så prøvede vi at synge sammen og fandt ud af, at vi trak vejret ens. Hvis vi sagde, 'nu lægger jeg en stemme, og så kan du lægge en andenstemme', kom det helt naturligt. Det var simpelthen så nemt, og det havde ingen af os prøvet før," siger hun.

Deraf kom navnet også: Når de havde en tredjemand eller -kvinde var der en stemme i midten, og så var der én over og én under.

CON AMORE

Sammen med Iben Plesner og Ivar Lind Greinar debuterede de i 1984 på *Cafe Liva* med forestillingen *"Noget af John Lennon"*, som bestod af danske bearbejdninger af rockikonets sange og digte.

"Vi gjorde noget, ingen andre havde gjort før, og vi bryster os af at lave teaterkoncerter inden nogen andre. I Lennons tilfælde oversatte vi teksterne, og alle sagde: 'Det må I ikke!' Men vi syntes ikke, der var noget helligt over det," husker Ole Rasmus Møller.

Forestillingen viste sig at være præcis, hvad han og Gitte Naur havde søgt efter: En fordybelse i musik og tekst og en nærhed med publikum.

"Jeg havde stillet mig selv det der 'million dollar question', om hvad jeg ville på en scene. Med det her projekt fik jeg mit svar. Det nærvær, det kræver at have folk siddende nærmest på skødet af dig, forelskede jeg mig i. Jeg synes, det er 100 gange sjovere at spille for 100 end for 1.000," siger Gitte Naur.

Siden *"Noget af John Lennon"* er der fulgt ni forestillinger. De har kastet sig over andre udenlandske pop- og rockpoeter som Randy Newman og Paul Simon, men har også skabt en række forestillinger med afsæt i danske navne som Sebastian, C.V. Jørgensen og Peter A.G. De deler minder om dengang lyden på *Vintapperteatret* i Odense var helt mageløs. Om dengang da de optrådte i en spejdehytte i Skagen, og den svenske skuespillerlegende Lena Nyman sad begejstret i det lille publikum. Om dengang de turnerede rundt i Slesvig og havde "sønderjysk kagebord stående ud af ørerne". På de kanter spillede de nogle aftener for blot 25 mennesker.

"Det var lige noget for os," siger Ole Rasmus Møller.

Deri ligger imidlertid også en af makkerskabets præmisser: *En over/En under* er et *con amore*-projekt, som aldrig bliver en decideret indtægtsdriver for Naur og Møller.

"På det punkt har vi villet det samme. Ingen af os har sagt, vi skal være store i Tyskland eller på stor turné. Eller at vi skulle begynde at opskalere, så vi kunne optræde for flere mennesker ved hver forestilling. Vi vil hellere være sammen med folk, end vi vil optræde for dem. Det er i hvert

AT INDGÅ I ET KREATIVT MAKKERSKAB ER EN SÆRLIG KUNST. I FIRE NUMRE DYKKER SCENELIV NED I FIRE MAKKERSKABER MED FORSKELLIGE UDGANGSPUNKTER, UDTRYKSFORMER OG MÅLSÆTNINGER. HVORDAN ER DE OPSTÅET? HVAD KAN DE? HVORDAN SPILLER DE SAMMEN MED EN INDIVIDUEL KARRIERE?

SCENELIV HAR TALT MED:

JESPER ASHOLT OG JESPER LOHMANN (#6)

GITTE NAUR OG OLE RASMUS MØLLER

LARS DAMMARK OG ANDERS VALENTINUS DAM

MARIE-LOUISE STENTEBJERG OG IDA-ELISABETH LARSEN

fald sådan, vi fortæller hinanden, at det er. Man skal jo give og tage; det er det, det handler om. Så det bliver ved med at være en nicheproduktion," forklarer Ole Rasmus Møller.

INTET ROSENRODT BILLEDE

De kan godt selv høre, at det kan lyde idylliserende, når de taler om at være professionelt nyforelskede efter 30 år – med et projekt i centrum, der ikke er gearret til at skabe en egentlig indkomst.

"Men jeg synes faktisk ikke, vi maler et rosenrødt billede, som ikke er der. Det kan meget vel være, at det virkelig var et lykketræf, da vi mødte hinanden," siger Ole Rasmus Møller.

På spørgsmålet om, hvad der har været den største udfordring de to imellem, kigger de på hinanden.

"Av, vi skal virkelig lede, ikke?," starter Ole Rasmus Møller søgende.

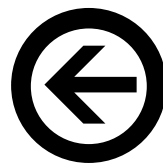
"Joh ..."

"Du må rette mig, nu," svarer Møller selv og prøver sig frem:

"Gitte og jeg har haft nemt ved at blive enige, men vi har haft nogle tredjemænd, og der har ind imellem været nogle uenigheder."

"Ja, der ligger i vores dynamik nogle kæmpestore kom-

petencer, som vi har respekt for. Vi kender også hinandens begrænsninger. Vi ved, hvornår den ene er stjerne, og den anden er vandbærer. Så hvis der har været en konflikt, har det været med en tredje. Jeg er sangerinde med stort "S". Så på den musikalske bane er jeg solisten, og det bliver jeg også respekteret for af Ole Rasmus. Han er så den, der er enormt sjov på en scene. Og i ham har jeg en, der lytter til hvert lille stykke og så lægger sig fuldstændig op af mig. At synge med ham er ligesom at tage en handske på, der helt perfekt omslutter din hånd."

"Jeg har aldrig haft solistambitioner, men kan godt lide at bakke op. Der har ikke været nogen jalousi i det. For sad jeg og sagde 'jeg vil også have en bid af det der', ville det blive noget rod. Hver gang egoet kommer op, så træd lige tilbage og overvej, om det er væsentligt. Jeg tror, at det ofte ødelægger samarbejder, at man ikke har stemt forventninger overens. Når den ene vil have det ene ud af det, og den anden vil have noget andet ud af det," siger Ole Rasmus Møller.

Deres indbyrdes afvigelser i sindelag gennemsyrrer på samme måde temperamerterne uden for musikken. Gitte kan man skændes med, mens Ole Rasmus synes, det er tidsspilde.

De bærer nærmest forskellene på kroppen: Hun sidder iført orange kjole og har viltert rødligt hår, han sidder i hvid skjorte og har veltrimmet skæg. Ole Rasmus Møller bliver også kaldt *Én over/Én under* "clips". For med ham er alt skrevet ned, og der er en dagsorden. Med andre ord: En clips i hjørnet, der holder det hele sammen. Når det gælder musiksmagen, trækker de heller ikke nødvendigvis i samme retning. Gitte Naur udfordrer tit sig selv, mens Ole Rasmus Møller ofte søger mod popmusikkens enkelhed. En bemærkning som "åh, kommer du nu der med din Björk igen!" kan ofte flyve fra ham mod hende.

"Men vi har nogle værdigrundlag, som er fuldstændig ens. Jeg er sikker på, at hvis vi satte os ned og skrev det ned, ville vi være enige," fastslår Gitte Naur.

De tager udfordringen op om at lave den liste. Respekt for hinanden, Enighed om målet, Perfektionisme og Fælles interesse for musik og tekst kommer hurtigt på bordet. Det var fire. Clipsen Ole Rasmus Møller har det svært ved, at de ikke når op på det mere balancerede antal, fem. Han grub-

Det startede med, at de grinede sammen for 30 år siden, da Gitte Naur og Ole Rasmus Møller mødtes første gang. Nu har de, sammen med det nuværende tredje medlem af *Én over/Én under*, Peter Smith, revitaliseret teatergruppen, udgivet et album og turnerer igen.

ler lidt og kommer så i tanke om den åbenlyse:

"Loyalitet."

Og i dette jubilæumsår har de netop understreget loyaliteten. I en årrække har de nemlig ikke skabt nye forestillinger og kun optrådt sammen i private sammenhænge, alt imens de har passet deres arbejde som undervisere. Men ved en af de private lejligheder så de hinanden i øjnene og fandt ud af, at de ville geare op igen. Derfor har de netop udgivet et album med Peter Smith som tredjemand

og tager igen ud at spille, ligesom nye sange finder vej til repertoire.

"Vi savnede præcis det, vi har snakket om. Vi trækker vejret ens. Og den ene ved, hvornår den anden slutter," siger Ole Rasmus Møller. ■

Gitte Naur

54 år

Først autodidakt sanger og skuespiller, siden uddannet psykoterapeut og diplomuddannet på Complete Vocal Institute. Har undervist som sangcoach på en stribe teatre. Var medlem af popgrupperne News og Tøsedrengene og har som skuespiller medvirket i musicals som "Den eneste ene" og "Olsen-banden". Med i det netop genopståede Venter på far.

Ole Rasmus Møller

59 år

Uddannet delvis på CaféTeatrets dramaskole, delvis på Actors Institute i London. Han har en BA i teatervidenskab samt diplomuddannelse fra Complete Vocal Institute, hvor han underviser på niende år. Som skuespiller har han medvirket i en række revyer, musicals og familieforestillinger såsom "Cabaret", "Godspell", "Les Misérables" og "Hair".

Én over/Én under

Dannet i 1984

Debuterede på Café Liva med rockkabaretten "Noget om John Lennon".

Har siden lavet ni forskellige forestillinger.

Udgav i år et selvbetitlet album med sange fra deres 30 år lange karriere.

Én over/Én under tredje medlem, Peter Smith, har været med siden 1999.

ANMELDELSE

FØLSOM OG GENIAL

FRITS HELMUTH VAR I EN KLASSE FOR SIG SELV PÅ DE DANSKE TEATERSCENER. SÆRLIGT SENT I KARRIEREN. MEN HAN BLEV KUN SÅ GOD, FORDI HAN HAVDE EN STOR LIVSSMERTE AT SPILLE PÅ, SLÅS DET FAST I NY BIOGRAFI.

Af Jacob Wendt Jensen

I år 2000 udkom Frits Helmuths egne ærlige erindringer, og i 2005 udkom der også en spændende bog om Osvald, Frits og hans mors dagbøger, der endda blev genoptrykt så sent som sidste år. Men som man siger i forlagsbranchen: "Når der er gået et stykke tid, kan en god historie godt fortælles endnu en gang".

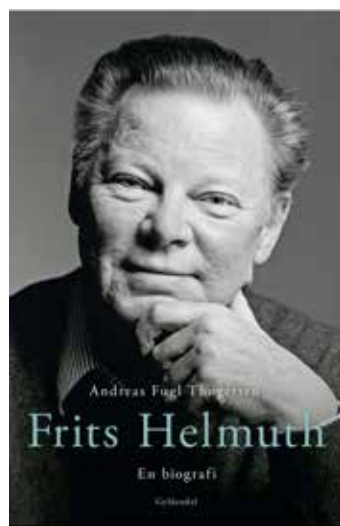
Og historien om Frits Helmuth er i sandhed fyldt med drama bag teater-, film- og radiokulisserne. Andreas Fugl Thøgersen fortæller den på en velskrevet og godt prioriteret facon. Historien om hvordan Frits Helmuth voksede op i skyggen af en gigantisk stjerne som Osvald Helmuth, hvis humør svingede og hvis affærer med både kvinder og mænd ved siden af den trofaste kone, han kaldte for "søster", er efterhånden legendarisk i dansk showbusiness.

Den slags bliver man et følsomt gemyt af. En mand som kunne græde på kommando på scenen, men som også i nød-værge fik lyst til at drikke problemerne væk i det lange løb. Kaspar Rostrup fortæller, at "Når det gælder Frits, så lavede han aldrig noget, der lignede. Kun noget der var". Frits Helmuth brugte flittigt af hovedstolen og hans egne følelser, hver gang han gik på scenen, og det sled ham op. "Ud af alt det vilde og voldsomme og forfærdelige, alle de svigt og konflikter, er der bare samtidig vokset en meget stor kunstner frem," konkluderer Rostrup.

I bogen beskæftiger Andreas Fugl Thøgersen sig med både privatlivet og arbejdet, for de to ting hænger som oftest tæt sammen, og man rives med i den fantastiske fortælling om en svær barndom, skuespil på højt plan, forliste ægteskaber og skuffede børn. Frits Helmuth var mest livsduelig på scenen, men det er på den baggrund alligevel meget bemærkelsesværdigt, at de svigtede folk omkring ham,

samtidig med at fortælle sandheden om druk og svigt, også taler meget varmt om denne særligt følsomme skuespiller.

Selv om den nye biografi om Frits Helmuth er rigtigt god, så baserer den sig, ud over de tidligere bøger, dog kun på en lille håndfuld kilder. Kaspar Rostrup, Ghita Nørby, Peter Schrøder og Mikael og Pusle Helmuth er selvfølgelig de vigtigste kilder, men hvorfor ikke også høre andre nu-levende skuespillere, instruktører og manuskriptforfattere, der har haft noget at gøre med Helmuth som for eksempel Erik Clausen, Sonja Richter, Klaus Rifbjerg, John Martinus og mange andre? Dette er ikke sagt for at taget noget fra forfatterens bedrift. I virkeligheden er det jo samtidig med at være en mild kritik også et vidnesbyrd om, at da jeg var færdig med de 300 sider, var jeg så sulten på mere af samme kvalitet, at jeg sagtens kunne klare atter 100 sider. Men jeg må nøjes med at læse bogen igen senere. Når den kommer i en velfortjent andenudgave, hvor Henning Moritzen kaldes det, som han retteligt hedder og ikke "Mouritzen". ■

"Frits Helmuth – en biografi", af Andreas Fugl Thøgersen. Gyldendal, 300 sider.

DU KAN ROLIGT TALE LØN MED DIN KOLLEGA

En rigtig god måde at forberede sig til en kommende lønforhandling er at researche lønnen hos relevante kolleger. Det hænder dog, at arbejdsgivere siger til de ansatte kunstnere, at de ikke har lov til at videregive oplysninger om lønnen. Dette må arbejdsgiveren ikke.

Du har altid lov at videregive dine egne lønoplysninger til dem, du vil. Det fremgår af ligelønslovens § 2a, stk. 1, som lyder således:

"En lønmodtager har ret til at videregive oplysninger om egne lønforhold. Oplysningerne kan videregives til enhver."

Der står også i loven, at en arbejdsgiver ikke må afskedige eller udsætte en lønmodtager for anden ugunstig behandling, fordi lønmodtageren har videregivet oplysninger om løn. Så står du foran en lønforhandling, kan du altså roligt spørge dine kolleger til råds, og de kan uden problemer fortælle dig, hvad de tjener.

PENSION

OVERBLIK OG
KONKRETE TAL

RIGTIG MANGE DSF-MEDLEMMER HAR ALLEREDE FÅET RÅDGIVNING OM PENSION – ELLER BESTILT TID TIL RÅDGIVNING. SCENELIV HAR SPURGT TRE AF DEM, DER HAR FÅET PENSIONSRAÐ VED ET PERSONLIGT MØDE ELLER VED WEB-RÅDGIVNING, HVAD DE FIK UD AF DET.

Af Pia Møller Munksgaard pmm@skuespillerforbundet.dk

Marie Louise Wille. Foto Isak Hoffmeyer

MARIE LOUISE WILLE, 44 ÅR

Hvordan er dit forhold til pension?

Jeg har ventet på denne her ordning, hvor man har muligheden for at lægge sine ordninger sammen. Jeg har fem forskellige ordninger, og jeg ved, at der går og bliver spist af dem alle sammen, fordi de er så små.

inden for det anbefalede. Jeg anede ikke, at boligen betød så meget, og det betyder, at jeg ikke behøver sætte min indbetaling op.

Det samme gælder forsikringerne. Man kan jo bruge en del af sin pension på at forsikre sig, så der bliver givet penge til ens ægtefælle, hvis man dør. Det er ikke rigtig noget, jeg har lyst til at diskutere særlig meget – min egen eventuelle død. Men det blev meget overskueligt og konkret. Og det viste sig, at fordi vi har den boligsituation, vi har, så behøver jeg ikke bruge flere penge til forsikring. Min mand vil stadig have mulighed for at blive boende i boligen.

Hvilken type rådgivning har du fået?

Jeg valgte deres web-rådgivning. Jeg ringede til PFA og aftalte en tid, hvor jeg og rådgiveren skulle være ved telefon og computer samtidig. På forhånd fik jeg tilsendt et spørgeskema, så han kunne forberede sig.

Det hele var meget overskueligt. Den eneste ting, der måske ikke var så vellykket, var, at skriften på skærmen var meget lille. Jeg ved ikke, om de kan lave det anderledes, hvis fx de sidder med en person, der ikke ser så godt. Men det er overskueligt, fordi det hele tiden er rådgiverens pil, der flytter rundt på skærmen, så han viser, at nu snakker vi om det her.

Hvad fik du ud af samtalen?

Der var flere ting, der kom bag på mig, bl.a. hvor meget det betyder, at jeg og min mand har en lejlighed, som vi ikke har så meget lån i. Jeg har været bekymret for, om jeg nu indbetalte nok, fordi min økonomi jo svinger så meget, og vi ikke er den højst betalte del af befolkningen. Men så lavede vi mit pensionstal, som siger noget om, hvor meget af din nuværende indtægt, du vil have, når du går på pension. Først lavede vi det uden vores lejlighed, og så var det ret lavt. Men da vi så medtog boligen, var det faktisk fint og

Hvad var mere overordnet udbyttet af rådgivningen?

Det var overskueligt, og han fortalte ikke unødige ting. Jeg sagde fra starten, hvor lidt jeg vidste, og at han var nødt til at forklare det ordentligt. For første gang har jeg faktisk en eller anden ide om, hvad jeg har af pension og hvad jeg kan forvente mig i min alderdom, og hvad jeg har af forsikring, og hvad det konkret betyder.

SÅDAN FÅR DU RÅDGIVNING

For at få det fulde udbytte af DSF's nye pensionsordning, anbefaler forbundet, at du booker en rådgivningssamtale. Booker du webrådgivning, kan du få rådgivning hvor og hvornår, det passer dig. Rådgiverne sidder klar fra kl. 8.15-20.00, så der er mulighed for at finde et tidspunkt, hvor du kan - uanset om du arbejder om dagen eller aftenen, og uanset hvor du er i landet.

Du kan også vælge at mødes med en rådgiver ansigt til ansigt.

Ring på 39 17 60 19 og bestil en samtale.

MICHAEL BROSTRUP, 49 ÅR

Hvordan er dit forhold til pension?

Jeg er opmærksom på det, men jeg synes også, at det er et område, som ikke er særlig let tilgængeligt. Tidligere har jeg oplevet, at vi i DSF har været parkeret lidt, og at PFA ikke har været så opsøgende. Samtidig har ordningerne været stive og låste i systemet med, at der skulle startes noget nyt op, hver gang man fik job. Det har været tungt, og derfor har jeg også valgt mest at benytte mig af min bank, når jeg arbejdede uden for de overenskomster, der har pension i PFA.

Hvad er din forventning med den nye ordning?

Jeg har en klar forventning om, at det udvikler sig mere positivt nu. Det er mit indtryk, at der er en mulighed for at indbetalingerne kan generere noget mere, og at det bliver enklere, fordi opsparingen bliver fortløbende, selv om jeg ikke arbejder fortløbende.

Det er endnu svært at sige, hvor meget mere, jeg vil benytte mig af PFA. Jeg har endnu ikke haft ordentlig tid til at kigge nærmere på, hvad de har at tilbyde. I banken har jeg jo nogle mennesker, som jeg i forvejen har en god dialog med, og som kender mig og min livssituation.

Hvad fik du ud af rådgivningen?

Jeg fik afklaret nogle spørgsmål. Det er en stor ting, at ordningerne kan lægges sammen og være forløbende. Og så fik jeg afklaret, hvilken gruppe jeg skal have min opsparing i – altså hvor risikovillig, jeg er.

Jeg fik også spurgt til, hvor meget selv kan involvere mig i investeringen. Og det er jo begrænset, hvor meget man kan gøre. Man kan, ud over at vælge pulje, ikke selv vælge, hvad man vil investere i. Man kunne måske godt forestille sig, at der vil være nogle medlemmer, der ved mere end jeg om investering, og derfor gerne vil kunne gøre dette.

Hvad får du generelt ud af at få rådgivning om pension?

Det er som udgangspunkt svært at forholde sig til noget, der sker engang i fremtiden – eller måske aldrig sker. Men med mit intellekt ved jeg, at jeg bør gøre det.

Du får et overblik over, hvad der er i posen, når du engang bliver 70 – er der overhovedet noget? Du får at vide, at sådan ser det ud, og så kan du forholde dig til det. Selv om det stadig er svært helt at gennemskue det, fordi der er så mange ordninger, folkepension, ATP og hvad det ellers hedder alt sammen.

Men jeg kan ikke rigtig finde noget argument for at stikke hovedet i busken. Man kan lige så godt undersøge det, så ved man, hvad der er op og ned på tingene. Det synes jeg, man skylder sig selv og sine nærmeste.

Michael Brostrup. Foto: Frederikke Brostrup

BODIL LASSEN, 59 ÅR

Hvordan er dit forhold til pension?

Mit forhold til pension har nok været det klassiske, hvor jeg har haft en stor bunke uåbnede rudekuverter liggende fra PFA Pension. Det har igennem mange år været min dårlige samvittighed, men når jeg så har lukket dem op, er jeg blevet frustreret over, at jeg ikke

Bodil Lassen. Foto: Anna Marin Schram.

har kunnet forstå ret meget af det, de skrev til mig. Så har jeg opgivet og tænkt, at det går nok. Jeg har også været til møder med PFA i Aarhus, hvor jeg bor, uden at blive meget klogere på det.

Hvilken slags rådgivning har du fået i forbindelse med den nye pensionsordning i DSF?

I forbindelse med den nye ordning tilmeldte jeg mig et informationsmøde på Aarhus Teater, hvor Nanna Møller fra forbundet var der sammen med en meget pædagogisk herre fra PFA. De forklarede det hele på en utrolig fornuftig måde. Derefter bestilte jeg også tid til en personlig rådgiver, og hun syntes slet ikke, at jeg var så dårligt orienteret, som jeg selv mente.

Hvad fik du ud af samtalen?

Helt overordnet fandt jeg ud af, at den risikovillighed, jeg havde i forvejen, passede mig fint. Hun regnede også meget præcis ud, hvad jeg havde at leve for, når jeg blev 67. Det var ikke store ting, men det skræmte mig dog ikke voldsomt meget. Det er selvfølgelig ikke rart at være fattig, men det er vi jo vant til.

Tidligere har jeg jævnligt talt med min bankrådgiver om, at det var en dårlig forretning med de mange små pensionsordninger, man får. Og nu forstår jeg det sådan, at det bliver muligt at samle det mere – og det hele bliver enklere. Jeg synes også, det var interessant at høre, at pension også handler om kritisk sygdom, dødsfald, eller hvis man pludselig ikke kan passe sit arbejde.

Hvad var mere overordnet udbyttet af rådgivningen?

I vores branche er det et kæmpe problem, at man går af og på pension hele tiden, og derfor vokser kuvertbunken. Og jeg anede ikke, om jeg var dækket eller ikke dækket af forsikringerne, når jeg arbejdede et sted uden overenskomst – jeg har simpelthen aldrig tænkt over det. Nu har jeg et bedre overblik.

Jeg kan sådan set godt forstå, at man ikke render til pensionsmøder, hvis man er helt ung – det er næsten for mærkeligt. Men når man er over 40, bør man beskæftige sig med det. Livsbetingelserne i vores erhverv er for voldsomme til, at man kan stikke hovedet i busken – pensionsmæssigt og på andre planer.

TRÆNING I DSF STUDIO FREM TIL JUL

København

Tirsdage: Meisnerteknik med instruktør Trine Piil
21. oktober - 25. november
Onsdage: Filmskuespil med Charlotte Sachs Bostrup
22. oktober - 26. november
Torsdage: Sang og stemmetræning med Nana Jacobi
23. oktober - 4. december

Aalborg

Akrobatisk dans med Christel Stjerneberg, onsdage
22. oktober - 3. december

Odense

Morgentræning i Vinyasa Flow Yoga med Sidsel Marie Søholm
2. september - 11. december

Aarhus

Åben træning med Yael Gaathon, onsdage
27. august - 10. december
Yoga med Mai Nichol, tirsdage
21. oktober - 9. december

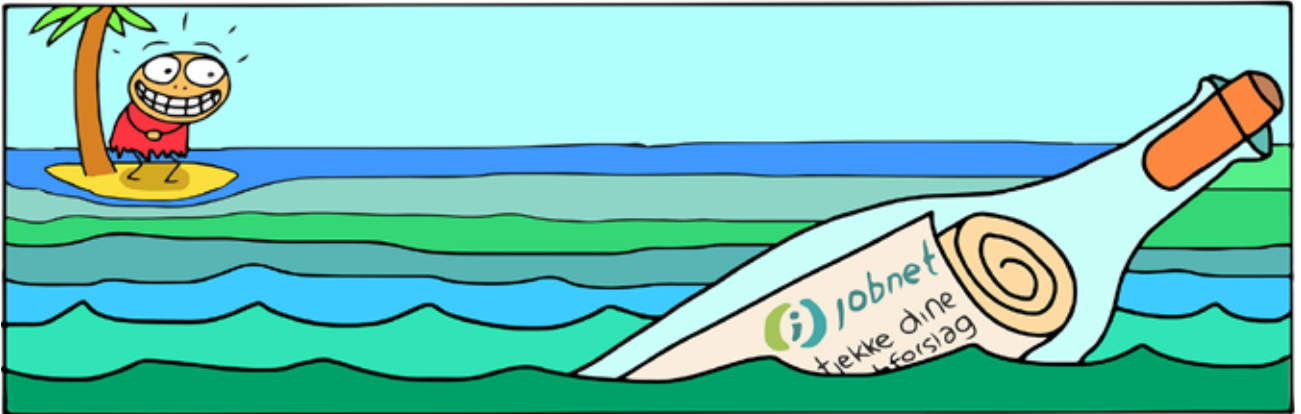
LÆS MERE OG SE ALLE AKTIVITETER PÅ SKUESPILLERFORBUNDET.DK/ DSF STUDIO

RUNDE FØDSELSDAGE

MICHAEL MORITZEN	60 ÅR	2. NOVEMBER
PAPRIKA STEEN	50 ÅR	3. NOVEMBER
RHEA LEMAN	60 ÅR	5. NOVEMBER
MERETE HJORTSØ	70 ÅR	7. NOVEMBER
JANNE KOEFOED JØRGENSEN	60 ÅR	14. NOVEMBER
JEANNE YASKO	60 ÅR	25. NOVEMBER
RIKKE WÖLCK	60 ÅR	26. NOVEMBER
BRITTA LILLESØE	70 ÅR	28. NOVEMBER
ELISE MÜLLER	50 ÅR	3. DECEMBER
BENT WARBURG	75 ÅR	5. DECEMBER
ANNE DAHLGAARD-LARSEN	60 ÅR	6. DECEMBER

D'O'INK

Af Mikkel Stubbe Teglbjærg

TILLID OG ANSVAR

I nogle af mine tidligere ledere, har jeg erklæret mig som én af filosofiens Løgstrups beundrere. K. E. Løgstrup var indimellem udsat for kritik, fordi hans teori om de suveræne livsytringer ikke kunne underbygges, og i virkeligheden var udtryk for en holdning snarere end et bevis.

Jeg er ærlig talt ligeglad med, hvad der kan bevises i den sammenhæng. De suveræne livsytringer handler, ganske forenklet, om, at ethvert menneske, når det bliver født, møder omverdenen med tillid. Mistro og had er ting, vi lærer. Ved fødslen møder barnet verden med tillid. Og det gør børn i øvrigt generelt. Derudover taler K. E. Løgstrup i "Den Ethiske Fordring" om, hvad vi skal som mennesker. Hvad der på forhånd er givet. Han taler om, at vi holder vores næstes liv i vores hænder, og at det kan være op til os, om vores næstes liv lykkes eller ej. I denne tid, hvor individualisme og retorik som "det der har altså ikke noget med mig at gøre" eller "vi kan jo ikke hjælpe alle" er i højsædet, forekommer det måske en anelse gammeldags at have en opfattelse af, at det at passe på hinanden og tage vare på hinanden er en dyd, ja nogle gange altafgørende.

Jeg mener alligevel, at det er rigtigt. Jeg mener, at vi dybest set er født med tillid, og kun ved skuffelser og svigt (og i øvrigt det omkringliggende samfunds retorik og handlemåder) tillæres mistro. Indrømmet: Hvor kan tillid være svært, og hvor er der mange tilfælde af svigt for os alle. Men alligevel; jeg mener, udsagnet er sandt. I vores branche lever vi af denne tillid til hinanden. Og det gælder alle dele af branchen. Vi lever af kunne stole på hinanden – kolleger imellem og når vi er i dialog med en arbejdsgiver. Det gælder, når vi går til prøver, når vi viser vores arbejde til hinanden, når vi uddanner os – og mange andre steder.

Og tilliden gælder i høj grad, når det drejer sig om at sige ja til arbejde. I vores fragmenterede arbejdsliv, hvor alt gerne skal gå op, og vi er afhængige af, at jobbet bliver til noget, så vi bliver set og måske senere får mere arbejde, og kan betale huslejen, er det vigtigt, at vi kan stole på hinanden. Stole på dem, der tilbyder os arbejdet, og i hvert fald blive behandlet ordentligt og anstændigt, hvis det værste tænkelige skulle ske, at en forestilling lægges ned, eller et projekt ikke bliver til noget. For langt de fleste af os sætter os både kunstnerisk og indtjeningsmæssigt op til det, når vi

får stillet et arbejde i udsigt, og derfor er vi alt for sårbare, hvis det viser sig, at arbejdet ikke bliver til noget alligevel. Et ord er et ord, og som lønmodtagere står vi ret usikkert, hvis dette ord svigtes. Derfor bliver vi nødt til at holde

hinanden op på den tillid, der hersker og fortsat skal herske i vores branche. For vi er afhængige af, at vi vil hinanden det godt, kender hinandens udfordringer og gerne vil gå til yderligheder for ikke at give hinanden problemer.

Juridisk set er en mundtlig aftale lige så bindende som en skriftlig aftale. Det gælder ikke kun på vores område, men er ganske simpel jura på alle områder. Problemet er, at der kan være noget forskelligt syn på, hvad den mundtlige aftale egentlig går ud på. Eller rettere; der kan efterfølgende opstå forskellige tolkninger. Og hvis en mundtlig aftale ikke er efterfulgt af en meget klar skriftlig aftale, så kan det være svært at bevise, at man havde en egentlig aftale. Derfor skal en mundtlig aftale altid suppleres med en skriftlig aftale, hvor løn og arbejdstid fremgår.

Givet; måske taler jeg næsten mod K. E. Løgstrups ord lige nu. Men min erfaring er, og samfundet generelt bygger på, at det hele går lidt nemmere, hvis vi ved, hvad aftalen er. Og det er nemmest at se ud fra en kontrakt. En kontrakt er ikke udtryk for mistillid. For mig at se underbygger den bare tilliden mellem de to parter.

Så hvad er tillid i vores branche? Den bygger på troen på, at et ord er et ord, og vi ikke svigter hinanden. At vi lønmodtagere, kunstneriske arbejdere, om man vil, får en fair og anstændig behandling i vores arbejdsliv. Naturligvis er der en skelnen mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, og der vil altid være et magtforhold. Det er sådan, det er. Netop derfor er tilliden vigtig. Vi kunstnere skal ikke pålægges ansvaret for satsninger, der måske ...måske ikke ...bliver til noget. Vi skal kunne stole på, at et ord er et ord. Når det er det, så er en kontrakt blot en cementering af den tillid, der er så vigtig.

Foto: Karoline Lieberkind

Katja Holm,

formand for Dansk Skuespillerforbund

MEN LEVER MAN?

frit efter Shakespeare

ELLEN HILLINGSØ
MADS M. NIELSEN

INSTRUKTION LYDIA BUNK

PETER REICHHARDT
METTE KOLDING

SCENOGRAFI NADIA NABIL

CAMILLA BENDIX
PELLE KOPPEL

KOMPONIST PETER KOHLMETZ MØLLER

Inspireret af Shakespeares "Stormen" er 6 mennesker strandet et ukendt sted efter en voldsom storm. De er fanget midt i livet, og i en febrilsk søgen efter "lykken"...

TEATER V - VALBY
2.-22.NOV
TEATER-V.DK

AARHUS TEATER
25.NOV - 6.DEC
AARHUSTEATER.DK